

Nr. RI17.0127 (2017)

Betreft: Effecten septembercirculaire 2017 over de verdeling van het Gemeentefonds

Aan de leden van de Gemeenteraad

De algemene uitkering uit het gemeentefonds bestaat uit de volgende onderdelen:

Onderdeel
(1) Algemene uitkering (2) Integratie- en decentralisatie uitkering (IU en DU) (3) Integratie uitkering sociaal domein (4) Artikel 12 – uitkering (voor ons niet van toepassing)

De septembercirculaire komt traditioneel uit op Prinsjesdag. Deze circulaire heet beleidsarm te zijn. Ten tijde van het beschikbaar stellen van de circulaire was er nog geen nieuw kabinet. Wel is in de Miljoenennota 2018 door het demissionaire kabinet een aantal maatregelen opgenomen die een doorwerking hebben naar het gemeentefonds. Normaal gesproken ligt de nadruk met name op de meicirculaire maar ook vanuit de septembercirculaire ontstaan er financiële effecten. Voor 2017 worden die in de tweede tussenrapportage 2017 verwerkt; voor 2018 in de eerste tussenrapportage 2018 en voor verdere jaren in de kadernota.

Accressen

De ontwikkeling van de algemene uitkering wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van de rijksuitgaven. Volgens het principe van 'samen de trap op en samen de trap af' hebben wijzigingen in de rijksuitgaven direct invloed op de omvang van het gemeentefonds. Overigens tellen niet alle rijksuitgaven mee. Enkele worden uitgezonderd. De jaarlijkse toename of afname van het gemeentefonds, voorvloeiend uit de trap op trap af-methode wordt het accres genoemd.

Het accres 2017 is nadeliger voor de gemeenten; ten opzichte van de meicirculaire 2017 gaat er € 67 miljoen af. Er zijn uitvoeringsmeevallers op de begroting van SZW. Daarnaast is een vertraagd kasritme van enkele grote infrastructurele werken afgesproken. De daling in uitkeringsjaar 2017 werkt in het systeem van het gemeentefonds structureel door.

Gelukkig is het effect op het uitkeringsjaar 2018 wel positief. Het gaat om een toename van € 134 miljoen ten opzichte van de meicirculaire 2017. De circulaire meldt extra uitgaven voor salarissen voor leerkrachten in het primair onderwijs, Belastingdienst, Voedsel en Warenautoriteit alsmede veiligheid.

Wat betreft de meerjarenraming is het effect voor 2019 negatief ten opzichte van de meicirculaire 2017 met een uitname van € 78 miljoen. De jaren 2020 tot en met 2022 zijn alle positief met kleine plusjes.

BTW compensatiefonds (plafond)

Gemeenten declareren hun BTW bij het BTW compensatiefonds. Om te voorkomen dat er een open eindregeling ontstaat heeft de rijksoverheid een plafond aangebracht in de declaraties van de gemeenten van ± € 3,2 miljard. Blijven de gezamenlijke gemeenten onder het plafond dan wordt het verschil aan het gemeentefonds toegevoegd, wordt het plafond overschreden dan wordt het verschil uit het gemeentefonds genomen.

Naar inschatting van het ministerie van Financiën declareren gemeenten in 2017 meer BTW dan was voorzien in de meicirculaire 2017. Dat leidt tot een uitname van € 54 miljoen, die structureel doorwerkt. Echter in 2018 wordt aangenomen dat er minder wordt gedeclareerd dan voorzien in mei. Dat leidt tot een bijna even grote toevoeging. De jaren na 2018 verlopen conform de meicirculaire 2017.

Met de aanvullende wijziging op de begroting 2017 en verder is besloten om de stelpost die wij hanteren binnen de Algemene Uitkering voor de effecten van het BTW compensatiefonds te verkleinen. Deze stelpost bedraagt nu een kwart van de oorspronkelijk waarde. Hiermee wordt een deel van de toevoegingen in de Algemene Uitkering meegenomen in de begroting. Wij verwachten hierdoor het verschil tussen de (aangepaste) begroting 2017 en het jaarrekeningresultaat te verkleinen. De verwachtingen inzake de BTW compensatiefonds blijven overigens onzekerheden bevatten. Dat blijkt ook uit de uitname voor 2017.

Overigens zal met ingang van volgend jaar de bijstelling en afrekening van het BTW-compensatiefonds via de meicirculaire lopen.

Integratie-uitkering sociaal domein (3D-taken)

Per 2018 zullen vier voorzieningen ten behoeve van gemeenten vanuit het Ministerie van VWS bekostigd worden. Het gaat om de kindertelefoon, vertrouwenswerk jeugd, de anonieme hulplijn en de doventolkvoorziening. Deze taken werden tot en met 2017 gefinancierd vanuit de VNG via een rechtstreekse uitname uit het gemeentefonds. Per 2018 is dit niet meer mogelijk. De staatssecretaris van VWS heeft besloten de bekostiging van deze voorzieningen van gemeenten over te nemen zodat voor het jaar 2018 gegarandeerd is dat deze voorzieningen beschikbaar zijn. Omdat gemeenten deze taken niet meer hoeven uit te voeren leidt dit tot een besparing op de kosten maar ook een neerwaartse bijstelling van de integratie-uitkering Sociaal domein. Voor het totaal van deze taken gaat het om een structurele uitname van € 26,3 miljoen vanaf 2018.

In het bestuurlijk overleg van 28 augustus 2017 tussen de VNG en het Ministerie van VWS is afgesproken een deel van de middelen van de zogeheten Regeling zorginfrastructuur, te weten € 27,8 miljoen structureel vanaf 2018, te reserveren voor de gemeenten. Voor 2018 wordt het budget via de integratie-uitkering Sociaal domein beschikbaar gesteld aan gemeenten om aan de vraag naar afbouw dan wel (een vorm van) continuering van bestaande projecten te kunnen voldoen. Het Ministerie van VWS gaat voor de periode van 2019 en verder met alle betrokkenen in overleg om te bezien hoe een nieuwe brede innovatieregeling vanaf 2019 kan worden vormgegeven.

Voor de uitvoeringskosten van PGB-trekkingsrechten door de Sociale Verzekeringsbank (SVB) is bestuurlijk overeen gekomen om voor 2017 een bedrag van € 6,4 miljoen aanvullend (op de uitname van € 35,1 miljoen in de meicirculaire 2016) uit de integratie-uitkering Sociaal domein uit te nemen. Deze uitname houdt verband met hogere uitvoeringskosten door een stijging van het aantal zorgovereenkomsten van het gemeentelijk domein en reorganisatiekosten. Voor de uitvoeringskosten van de SVB voor 2018 is overeengekomen om op basis van de conceptbegroting 2018 een bedrag van € 35,6 miljoen uit de integratie-uitkering Sociaal domein te nemen.

Effecten voor Den Helder

De volgende overzichten geven de effecten voor onze gemeenten weer. Eerst geven wij een totaaloverzicht van de uitkering en vervolgens een overzicht met het effect op de begrotingsaldi.

Totaaloverzicht uitkering uit gemeentefonds (bedragen x € 1.000)

(1) Algemene uitkering	2017	2018	2019	2020	2021
Septemercirculaire: basis	51.910	53.593	53.995	54.005	53.706
Compensatie 1 ^e fase onderhoud	374				
Totaal verloop algemeen deel	52.284	53.593	53.995	54.005	53.706

(2) Integratie- en decentralisatie uitkeringen	2017	2018	2019	2020	2021
Septemercirculaire: basis	9.621	9.322	9.354	9.431	9.684

(3) Integratie uitkering sociaal domein	2017	2018	2019	2020	2021
Septemercirculaire: basis	44.858	43.688	42.836	42.148	42.179
Cumulatieregeling (incidenteel)	410	403	375		
Totaal verloop sociaal domein (3D's)	45.268	44.091	43.211	42.148	42.179

Totaal gemeentefonds	107.173	107.006	106.560	105.584	105.569
-----------------------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------

Overzicht effect op het begrotingsaldo

Het effect op de meerjarenbegroting 2018-2021 en het lopende jaar 2017 is in onderstaande tabel weergegeven. Daarbij is apart inzichtelijk gemaakt wat het effect is op het algemene deel van de uitkering. Het effect op het sociaal domein wordt in een apart tabel inzichtelijk gemaakt (bedragen in € 1.000).

	2017	2018	2019	2020	2021
Effect septembercirculaire 2017 t.o.v. de meicirculaire 2017	-/- 157	-/- 65	-/- 201	-/- 395	-/- 701
Effect septembercirculaire op het algemene deel van de uitkering	-/- 298	210	44	-/- 118	-/- 245

Toelicht op effect septembercirculaire 2017

Zoals uit het bovenstaande tabel blijkt is er voor 2017 en verder van een nadeel. Voor het algemene deel is 2017 nadelig onder andere door de aanpassing van het accres en de bijstelling van het BTW-compensatiefonds waarbij de stelpost niet groot genoeg bleek om dit nadeel op te vangen. Voor 2018 en 2019 is het algemene deel positief en voor de overige jaren weer negatief. Ondanks dat het accres voor alleen 2017 en 2019 negatiever is en dus voor de overige jaren voordeliger, blijkt dat niet uit de cijfers. Dit wordt veroorzaakt door een bijstelling naar beneden op basis van een stijging van de OZB-waarde voor onze gemeente. Dit zorgt voor een iets minder positief beeld; er bestaat een verband tussen de omvang van de algemene uitkering en de mogelijkheid om zelf middelen door middel van de OZB te kunnen verhalen.

Overzicht effecten op het programma sociaal domein

De effecten vanuit de (2) integratie- en decentralisatie uitkeringen (IU en DU), te weten; Wet Maatschappelijke Ondersteuning, Maatschappelijke opvang en OGGz, Vrouwenopvang, Voorschoolse voorzieningen peuters, Verhoogde Asielinstroom en Armoedebestrijding kinderen, vallen alle binnen het programma sociaal domein.

De decentralisatie-uitkering Verhoogde Asielinstroom is met de meicirculaire 2016 aangekondigd. De toekenning van de bedragen vindt achteraf plaats. Voor de gemeente Den Helder gaat het om € 266.000 en heeft betrekking op het eerste halfjaar 2017. Bij de decembercirculaire wordt bekend wat het bedrag voor het tweede halfjaar wordt.

Bij de (3) integratie-uitkering sociaal domein is al langer een dalende trend zichtbaar. In de meicirculaire was nog sprake van een kleinere daling. Ten opzichte van de meicirculaire wordt vanaf 2018 met de septembercirculaire de daling weer iets sterker ingezet. Onder het kopje "integratie-uitkering sociaal domein" zoals hierboven beschreven wordt toegelicht waar deze daling door wordt veroorzaakt. De daling in 2020 en 2021 lopen sterker op door een uitname uit de integratie-uitkering sociaal domein vanwege no-riskpolis. De verantwoordelijkheid hiervan gaat van gemeenten over naar het rijk.

Zie in onderstaande tabel het effect vanuit de septembercirculaire op de onderdelen van het sociaal domein ten opzichten van de meicirculaire.

	2017	2018	2019	2020	2021
Effect septembercirculaire op het sociaal domein	141	-/- 275	-/- 245	-/- 277	-/- 456

Den Helder, 12 december 2017.

Burgemeester en Wethouders van Den Helder,

burgemeester
Koen Schuiling

secretaris
Robert Reus